

R

met
illustraties
van
**Sebastiaan
Van Doninck**

Alles over gifslangen,
cacaobonen en drugshonden

Lannoo

Inhoud

5	1	Moet je melk drinken als je vergiftigd bent? Gifalarm!
13	2	Hoe kun je zien of een plant giftig is? Planten
21	3	Kan een blauwe pijlgifkikker het winnen van een nijlpaard? Dieren
33	4	Kun je doodgaan van een bord bedorven spaghetti? Bacteriën
39	5	Metaal is toch overal? Hoe kan dat dan giftig zijn? Aardkorst
49	6	Is plastic echt zo giftig als wordt beweerd? De mens
59	7	Hoe kan het dat iemand gif lekker vindt? Drugs

Moet je melk
drinken als je
L vergiftigd bent?
Gifalarm!

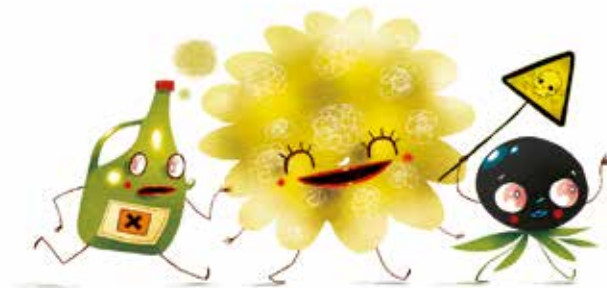

Dit boek zou over alles kunnen gaan, want álles kan giftig zijn. Dan zat je nu in een encyclopedie te bladeren. Maar dat is dus niet zo. We hebben het alleen over de echte giften, over de stoffen die ons bedoeld of onbedoeld ziek maken of zelfs doden. De meeste giften kom je tegen in de natuur. Maar de mens heeft inmiddels zijn best gedaan om de natuur in te halen.

WAT IS VERGIF EIGENLIJK? Vergif is een stof die ons ziek maakt, of die ons soms zelfs kan doden. Vergif kan ook planten en andere dieren schaden. Het is dus iets vreselijks. Maar alles hangt af van de dosis: de hoeveelheid maakt het vergif. Dat zei de geleerde Paracelsus al in de zestiende eeuw. Wat bedoelde hij daarmee? Niets is giftig, en tegelijk is alles giftig. De hoeveelheid is altijd belangrijker dan wat het is. Neem nou water. Water is niet giftig. Integendeel, zonder water kun je niet leven. Maar te veel water is ook niet goed. Als je elke dag vijftien liter water zou drinken, dan zou je daaraan sterven. Neem dan eens het dodelijke cyanide, een soort vluchtig gif. Als je daar een piepklein beetje van binnenkrijgt, ga je niet dood. Je lichaam kan dat ontgiften.

WAAR ZIT VERGIF? Overall is gif te ontdekken. Planten en dieren maken vergif. Bacteriën kunnen ook vergif maken. Uit de aardkorst komt ook soms vergif vrij. En laten we vooral de mens niet vergeten: ook die is een bron van heel wat giften. Voor gif hoeft je dus niet naar het andere eind van de wereld. Kijk maar even om je heen, in de badkamer, in de garage, in het medicijnkastje, in de hobbyruimte op school. Maar ho, wacht nog maar even voordat je gillend wegloopt. Je wordt niet zomaar vergiftigd. Het hangt ervan af hoe jij je gedraagt. Slik geen aftershave in, drink geen bleekwater, stop geen vingerhoedskruid tussen je boterham en snoep geen pillen alsof het M&M's zijn. Als je het niet kent, blijf je eraf! Dan blijf je nog wel even leven.

KUN JE ZIEN OF IETS GIFTIG IS? Bij verpakte producten wel, want daarop staat duidelijk of iets giftig is. Als je een oranje vlak ziet met daarin een schedel met lange rijen tanden en een kruis met twee boten, dan is het raak. De Europese leiders hebben beslist dat deze tekening moet staan op alle producten die gevaarlijk of giftig zijn. Want stel dat er 'Отрова' op een flesje zou staan en je weet niet dat dit het Russische woord voor 'vergif' is, dan drink je dat flesje misschien gewoon leeg. Daarom is zo'n tekening handig. Dan hoeft je geen Russisch te kennen. Maar helaas staat zo'n teken niet op een vogelspin. Of op de goudenregen in de tuin.

HOE WEEET JE OF JE VERGIFTIGD BENT? Eigenlijk zijn daar geen regels voor. Er bestaan zoveel soorten gif, dat er niet één gevoel is dat zeker op vergiftiging wijst. Maar als je je anders voelt dan daarvoor, slechter en zwakker, op wat voor manier ook, dan kan het op vergiftiging wijzen. Beter zul je je er nooit van gaan voelen.

Bij acute vergiftiging is er geen tijd te verliezen. Er kunnen nog een paar uren of dagen overheen gaan, maar dan kan het gedaan zijn met je. Met een tegengif kun je soms nog worden gered. Of met de juiste medische zorg. Hoe sneller je hulp krijgt, hoe groter de kans dat je overleeft.

Chronische vergiftiging gaat veel trager, maar mist zijn doel niet minder. Het kan jaren duren voordat de gevolgen echt duidelijk worden. Roken is daar een goed voorbeeld van. Of fijn stof inademen dat door het verkeer wordt uitgestoten. Daar kun je helaas niemand voor bellen.

WAT MOET JE DOEN ALS JE DENKT DAT JE VERGIFTIGD BENT? Je kunt dag en nacht naar het Antigifcentrum bellen. Zet het nummer in je telefoon. In België is het nummer 070-245 245. In Nederland is dat 030-274 8888 (voor professionele hulpverleners).

Het vaakst wordt het Antigifcentrum gebeld voor geneesmiddelen, daarna voor huishoudelijke producten. Het liefst willen ze dat je niet belt, en dus dat je voorkomt dat je vergiftigd raakt.

Tip!

LEES DEZE TIPS VOOR AAN JE OUDERS:

- » Bewaar geneesmiddelen en huishoudelijke producten buiten het bereik van kinderen.
- » De meeste ongelukken gebeuren thuis, terwijl je gevaarlijke producten zoals ontstoppers of oplosmiddelen gebruikt. Extra opletten is de boodschap!
- » Bewaar producten in hun originele verpakking. Giet ze nooit over in flessen of potten die bestemd zijn voor eten en drinken.
- » Lees altijd het etiket voordat je een product gebruikt.
- » Schrijf de naam van de planten die je in huis hebt op een briefje. Koop onschadelijke soorten.
- » Laat kachels en gasbranders regelmatig nakijken. Zorg voor voldoende frisse lucht in de kamers waar ze staan. Laat de schoorstenen regelmatig vegen. Anders bestaat de kans dat je dodelijk vergiftigd wordt door het koolstofmonoxide dat vrijkomt.

Experiment

Met gif experimenteer je niet. Dat is te gevaarlijk.
Soms is inademen alleen al giftig genoeg.

IS HET WAAR DAT JE MELK MOET DRINKEN ALS JE VERGIFTIGD BENT? Er bestaan heel wat fabeltjes over wat je moet doen als je gif hebt binnengekregen. Sommige 'oplossingen' kunnen de vergiftiging juist erger maken. Melk is geen goed tegengif. Dat werd vroeger gezegd, en veel mensen denken nog steeds dat het waar is. Iemand die vergiftigd is, mag je ook niet zomaar laten braken, want soms wordt het daardoor erger. Experimenteren is dus geen goed idee. Je wilt geen dode op je geweten hebben.

GENEESMIDDELEN ZIJN ER TOCH OM TE GENEZEN? DIE ZIJN TOCH NIET GIFTIG? Gif wordt vaak gebruikt als geneesmiddel, in de juiste dosis uiteraard. Toxicologie (de studie van vergif) en farmacologie (de studie van geneesmiddelen) liggen dan ook heel dicht bij elkaar. Als je één pil slikt tegen de maagpijn, ben je na een kwartiertje beter. Als je vijftig pillen slikt tegen de maagpijn, ben je vergiftigd. Als je niet snel hulp krijgt, ga je dood.

WAT DOET EEN TOXICOLOOG? Een toxicoloog is een professor in de ‘gifkunde’. Hij weet alles over vergif en de effecten ervan op de mens en op dieren. Sommige toxicologen hebben het milieu als specialiteit: dan onderzoeken ze wat bepaalde giften aanrichten in de natuur. Ook voor het onderzoeken van misdaden zijn er toxicologen nodig. Die pluizen het lichaam van een dode uit op sporen van gif: het bloed, de urine, stukjes van de ingewanden.

VERZONNEN GIF In spannende boeken komt vaak gif voor. In *Harry Potter en de Geheime Kamer* komt een giftand van een basilisk handig van pas. Het enige tegengif zijn de tranen van een feniks. Beide dieren en dus ook het gif bestaan niet echt, maar in boeken maakt dat niets uit. In elk geval niet voor de miljoenen Harry Potterfans. Bij Batman wordt het gif Smilex gebruikt door de slechterik The Joker. Wie vergiftigd raakt, sterft met een brede grijns op zijn mond.

Weetje

DOODSTRAF Mensen die de doodstraf krijgen, worden in sommige landen vergiftigd met een injectie. De doodstraf bestaat al heel lang. Mensen hebben al allerlei wrede manieren uitgetoet om misdadigers te doden: levend begraven, koken, voor de leeuwen gooien, vierdelen... Ook nu wordt de doodstraf nog uitgevoerd, op meer plaatsen dan je zou denken. De meeste doodstraffen worden uitgevoerd in China, Iran, Saoedi-Arabië en de meeste staten van de Verenigde Staten. Vooral in de VS gebeurt dat met een inspuiting van dodelijk gif. De beklaagde wordt vastgebonden op een bed en krijgt eerst een verdovend middel ingespoten. Daarna krijgt hij een gif dat de spieren verslapt, en waardoor uiteindelijk de ademhaling stopt. Als derde volgt een gif dat het hart laat stoppen met slaan. Er is veel protest tegen deze dodelijke injectie. Dokters mogen namelijk niet helpen: die hebben een eed afgelegd waarin ze beloven niemand kwaad te doen. Het gevangenis personeel staat er dus alleen voor. Iemand een injectie toedienen is niet zo eenvoudig als het lijkt. Als het verdovende middel niet sterk genoeg is, voelt de veroordeelde alles. Dat gebeurt soms bij drugsverslaafden van wie het lichaam gewend is aan verdovende middelen. Als je heel erg zenuwachtig bent, kan dat de verdoving ook tegenwerken. Bovendien kunnen de strakke riemen ervoor zorgen dat het gif de hersenen niet snel genoeg bereikt. Dan lijdt de schuldige onnodig veel pijn.